

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natise enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Velika sila pa mala pomoč.

Če si je v stari Grški izposodil kmet denarja, postavil se je kamen na njegovo njivo in na kamen se je zapisalo ime upnika in svota, katero je posodil kmetu. Če bi bilo to tudi pri nas v navadi, gotovo bi bilo na mnogih njivah toliko teh spominkov, da še kmet z oralom in brano ni bi mogel vmes. Saj vemo, da je koncem l. 1886. bilo nad 2100 mil. gold. v Avstriji vpisanih na kmečkih posestvih. Ako pa pomislimo, da naraščajo vsako leto dolgovi za 20—24 milijonov, lahko zračunimo, koliko ga je zdaj. Da bi zasledovali uzroke propadu kmečkega stanu, našli bi jih dovolj. Na mnogih krajih se je n. pr. delalo naravnost na to, da se kmečka zemljišča razkosajo, da tem ložje padejo v žrelo velikega kapitala; velikokrat je tudi lahkomišelnó zadolževanje grobokop trdnim kmečkim posestvom, nadalje nepremišljene tožbe, veliki davki, zapuščanje domačih šeg in navađ, noše i. t. d. Vse to in mnogi drugi uzroki bi se dali naštetí. Pravi uzrok vsemu temu pa lahko imenujemo pogubni liberalizem, ki je s svojo navidezno prostostjo vklenil vse stanove v okove, iz katerih se bodo — če sploh kedaj — zopet rešili s težavami.

Da je to žalostno stanje odprlo oči tudi takim, ki so do sedaj mirno gledali z višjega stališča na nenaraven boj kmeta za svoj obstanek, je pač lahko umevno, saj upije ta beda do nebes. Na višjih mestih so začeli resno misliti, kako bi se dal zadržati, če ne popolnoma ustaviti ta neizogibni propad, zakaj donel je že tem velikim gospodom na uho glasen krik socijalnih demokratov, ki hrepenijo tudi kmeta zvabiti v svoje vrste. Bati se je, da če ne začnejo reševati tega silnega vprašanja, se bo najbrž rešilo brez njih in proti njim. Da se pa to ne dá kar tako čez noč napraviti, uvideli so tudi, in zato se sedaj zapazi tu pa tam pametno prizadevanje v prid ubogemu ljudstvu.

Resno se premišljuje po različnih zbornicah, kaj in kako bi se dalo narediti, da se odvrne preteči pogin. Umevno je, da se nasledki najložje odpravijo, ako se odstranijo uzroki. In zato je prav velike važnosti misel o tako zvanih stalnih kmečkih domovih. Ti naj bi namreč zabranjevali kosaње posestev v majhne parcele in tudi zadolževati bi se smelo le do neke meje. Nadalje kmečke zadruge, ki so pokazale povsod po znanem izreku: »V slogi je moč« sad svojega plodonosnega delovanja. Na Kranjskem se je deželni zbor že bavil z vprašanjem, kako bi se dalo zakonito zaprečiti lahkomišelnó zadolževanje, ali kako oprostiti dolgov zadolžena posestva i. t. d.

In z veseljem moramo pripoznati, da tudi visoka državna zbornica na Dunaju v tem oziru ni čisto zapala. Ravno v zadnjem času so razpravljali državni poslanci na Dunaju predlog prejšnje vlade o posojilih za zboljševanje zemljišč. Čez dolgo časa so se gospodje

pogovarjali resno o stvari, pri kateri se ni bilo treba kregati za različne nazore, liberalne ali druge, in — čast, komur čast — pokazali so, da res še kaj morejo, ako hočejo. V imenovanem predlogu gre se za to, da se posestnikom zemljišč dá priložnost, vzeti na posodo denar pri vladi, ki se pa sme le rabiti zares za izboljševanje zemljišč. To je čisto kaj novega in poljedelski minister, grof Ledebur, je posebno poudarjal, da je s tem in z določbo, da se dolg ne bo vpisal ali vknjižil na zemljišče posestnika, temveč na rento, ki bo prihajala iz zboljšanega zemljišča in da je vlada s tem prinorana čakati na povračilo, ako zboljšano zemljišče vsled drugih nezgod ne daje pričakovanega dobička, da je s tem, pravi, omejil ono absolutno, brezmejno prostost zadolževati posestva.

Sploh se je grof Ledebur vrlo potegnil za to postavo in za kmečki stan, kar je tudi že pri svojem nastopu pokazal. Ko je priporočeval to postavo, govoril je med drugim: »Tukaj (v zbornici) sicer ni mesto, da bi na dolgo in široko razkladal prednosti poljedelskih melioracij (zboljševanja zemljišč), toliko pa smem povedati in mislim, da mi bo pritrđil vsak gospodar, da je vprašanje o posušenju ali namakanju naših zemljišč — in tukaj ne mislim samo na travnike, ampak tudi na njive — da je to vprašanje začetek in konec vsakega pametnega poljedelstva in pravi pogoj vsakega napredka. Nehote mi silijo v spomin oni tisoči in tisoči hektarov dobre zemlje našega cesarstva, ki dandanes vsled vedne vode komaj seme vrnejo, ki se je vsejalo. Med temi posestniki, ki imajo taka zemljišča, se morajo tudi iskati najštevilnejše žrtve sedanje gospodarsvene krize, ker pridelki ne poplačajo ogromnih stroškov, ki jih ima posestnik....« Minister je nadalje rekel, da postava ni samo veleposestnikom v korist, ampak posebno manjšim posestnikom; zakaj tem do sedaj ni manjkalo razumnosti za to stvar, da bi si namreč zboljšali svojo posest, temveč le denarja ali kredita. In ta pomanjkljivost naj bi se s to postavo odstranila. Minister upa veliko doseči za povzdigo prej nerodovitne zemlje, kakor za njiva, tako za travnike in tako tudi za živinorejo, katera v slabejših deželah more le tedaj oživeti, ako je priskrbljeno zadosti zdrave in dobre krme.

Poročevalec o tej postavi, Poljak Milewski, je zahvalil ministra za te priporočevalne besede in mu že naprej obljubil podporo vseh gospodarskih krogov pri njegovi skrbi za povzdigo kmečkega stanu ter nadaljeval: »Naša naloga je, da ohranimo kmetovalca na njegovem posestvu, domačijo, katero je podedoval po svojih očetih, ohraniti svojim potomcem. Ako mu pod težo sedanjih slabih časov ni več mogoče plačevati obrestij od svojih dolgov in velike dače, moremo mu pomagati le s tem, da povzdignemo rodovitnost njegovega zemljišča. Vemo sicer, da s tem ni rešeno celo gospodarsko vprašanje, ali pri

praktični postavi gre se le za posamezne določbe in ne za rešitev celega vprašanja; pri katerem se le počasi lahko napreduje.

Predlog je bil potem sprejet tudi pri drugem branju. To bi bila torej vsaj nekoliko pomoč v hudi sili in s tem večjim veseljem jo moramo pozdraviti, ker je kaj takega pri nas zelo redko, in v hudi sili se človek prijemlje in lovi tudi za najslabšo bilko, da ne utone. Bog daj, da bi tej postavi sledile druge, ki bi vsaj rešile to, kar se je ter znova podprle in popravile steber, ki se nevarno maje na vseh straneh. Milijoni in milijoni pridnih pa revnih gospodarjev bodo z vedno hvaležnostjo gledali na Dunaj, od koder bi imeli pričakovati toliko in toliko, a čakajo skoro navadno zastoj. S.

Cerkvene zadeve.

Cerkvena glasba.

»Venček cerkvenih pesmi in napevov za sveti božični čas.« — Na spodbudo častitega gospoda doktorja Antona Medveda je gospod učitelj Valentin Šolcer v Razborju pri Slov. Gradcu 21 za prosto ljudstvo primernih pesmi Virka, Marna in drugih pesnikov za sveti božični čas nabral, katero zbirko je preč. lavantinsko knezoškofijstvo dne 17. vinotoka 1895 s števil. 2978 dovolilo tiskati dati.

Te lahko razumljive, kratke pesmi bile bi za cerkve sposobne, v katerih se posebne pesmi o praznikih pri darovanju do cela izpojo. V cerkvenem duhu sestavljeni prosti, lahki in dobro ubrani napevi k tej pesemski zbirki so večidel lastno, marljivo delo znanega skladatelja g. V. Šolcerja, nekateri pa predelani ali stari, oziraje se na narodno-cerkvene razmere po slov. Štajarskem. Pesmi in napevi so ločeni; slednjim so pridejani še napevi k najnavadnejšim blagoslovnim pesmam za ljudsko cerkveno petje.

Ker »Venček cerkvenih pesmi in napevov za sveti božični čas« dosti izbira za praznike od božiča do svečnice in so veščaki tudi to delo priporočbe vredno spoznali, bi naj zatorej tudi ta skladba g. V. Šolcerja častiti duhovščini, gospodom učiteljem in organistom dobro došla.

Partitura s pesmarico po pošti za 2 K 20 h dobi se pri gosp. Valentinu Šolcerju, učitelju v Razborju pri Slovenjgradcu, kateri še tudi nekaj komadov »Maša za mrtve« v zalogi ima.

Naročila z denarji se naj kar najprej pošljejo, da bo mogoče gg. naročnikom »Venček« takoj v začetku adventa doposlati.

Nov »Requiem«. — Missa pro defunctis (Requiem) za mešani zbor, ali pa enoglasno z orgljami, zložil Ign. Hladnik op. 23. Cena s poštnino 42 kr.; dobi se pri skladatelju v Novem mestu, Dolenjsko. Requiem je zložen tako, da prvi glas obsega le od *d—d*, z ozirom nato, ker poje requiem navadno orglavec sam. Hladnikov slog je dovolj znan, in tudi to delo priporoča značajnost, melodijoznost in prikupljiva harmonizacija, in dobro predavan bode napravil najboljši vtis, zato ga vsem orgljavcem priporočamo.

Gospodarske stvari.

Viničjak ali pikolo.

(Konec.)

3. Iz lastne skušnje ti naznamim tretji način, delati viničjak. Trop razderi, tropine razmeči po stiskar-

nici, ali kar je še boljše, vrzi jih v kad, če jo imaš; nanosi vode, pusti blizu dva dni ter večkrat premešaj. Voda vse snovi poišče, kislino popije, čreslovino iz mehuncev in pecljev povzije, in dobiš rjavo, moštu podobno tekočino po enkratnem stiskavanju. To spravi v sod, da zavreje in se usede. Ob novom letu pri pretakanju vina to najprej pretoči v večjo posodo, pa vse drože iz vinskih sodov tu noter vlij; konec februarja pa zopet pretoči. To pijačo bodo kopači radi pili, posebno če jim še malo kalnega vina dotočiš. Ako ti tega viničjaka še kaj ostane ter ga še enkrat pretočiš, bo tudi za-te ugodna pijača v vročem poletju; že vsaj, ako pri vsakem pretoku vina mu gošče priliješ. Tropine in drože so potem seveda za nič. Saj ti več hasnejo, ko če bi jih bil za žganjico porabil, ker si dobil mnogo in zdravo pijačo.

4. Najboljši način narejati pijačo mi je pa naznanil moj prijatelj, rekši: »Jaz vina ne smen piti, vse neprilicne prikazni mi učinja. Zato sem napravil pijačo na ta način. Letos sem našel veliko jabolčnice, in ko bom o Božiču vino pretočil, bodem na drože vinske takoj natočil jabolčnico«. Jaz pa mu zavrnem: »Prijatelj, tvoje poharsko vino je res presilno; ako pa tako narediš, boš imel za žejo in zdravje najboljšo pijačo. Tudi jaz pri obiskovanju le za to pijačo prosim«.

Se boljše pa boš zadel, ako jeseni to že s tropinami storiš, da jim namesto vode tolkle priliješ, pozneje še drože vliješ in nekatere kratki pretočiš. Zato kupi od vseh mejašev tropine in drože, ako jih prodajo, in napravi si tak viničjak, ki ga boš rad pil po zimi pa tudi v poletni vročini.

Star Afrikanec, kristijan, leži na smrt bolan v utici, s trnjem pokriti, ko pride katoliški misijonar na svojem potovanju do tega reveža, in ga takoj začne pripravljati za smrt. Potem pa se siromak milo potoži in svoje reve razodene, govoreč: »Oče duhovni! Jaz sem imel ženo, in sem jo ljubil; zdaj je že mrtva. Imam otroke, pa od treh let, kar se smrti bližam, ne pride nobeden k meni, da bi mi rekel: »Oče, tu imate banansko vino, pijte; tu imate sol za hrano. Tako sem v svoji revii celo zapuščen.« (Kath. Miss. 1895, 2, 43.) — V sedanjih slabih časih se še celo med nami utegne zgoditi, da otroci svojim starim roditeljem, ali da sosedi bolnikom po stari navadi ne morejo pri obiskavi vina s seboj donesti. Zato pa pridelujmo na zgoraj omenjene načine zdravo pijačo, da si žejo ugasimo, tujcu pa vsaj dobro voljo in ljubezen skazemo, ko bi mu radi boljše postregli, pa nam ni mogoče, dokler nam ljubi Bog gorice zopet obilnejše ne blagoslovi. S. G.

Sejmovi. Dne 23. novembra v Poličanah (za svinje). Dne 25. nov. pri Sv. Marjeti ob Pesnici, v Ločah, Vildonu in Kaniži pri Ptuj. Dne 27. nov. v Imenem (za svinje). Dne 28. nov. na Bregu pri Ptuj (za svinje).

Dopisi.

Iz Gradca. (Nekaj o zavarovanju.) Cerkevno predložitvo Sv. Benenikta v Slov. goricah je tožila delniška družba »Franco Hongroise«, da naj izplača večjo premijo s petimi odstotki obrestij in povrne sodnijske stroške. Sedanji č. g. župnik je namreč, ne oziraje se na zavarovalno polico, katero je »Franco Hongroise« l. 1882. na 10 let napravila, cerkev z vsemi rečmi zavaroval pri »Unio catholica« in ustavil nadalnje plačevanje letne premije družbi »Franco«. Pravda o tem je tekla eno leto in končala s tem, da je tožbo »Franco Hongroise« odbilo pri obravnavi dne 12. nov.